

པོད་ཀྱི་ཕྱོད་རིགས་ནམ་བཞག

ਪ੍ਰੋ. ਭਾ. ਸ਼ੁ. ਸ਼ੁ. ਮੰ. ਕੇ. ਪ੍ਰਿਥ. ਪਛਤ.

མི་རིགས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་སྐྱེལ་བཞག

ལྷ་ཚང་རྡོ་རྗེ་རིན་ཆེན་གྱིས་བསྐྱེད་པས།

མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏文古籍文献概论/鲁仓·道尔杰仁青著.

—北京:民族出版社,2004.9

ISBN 7-105-01401-6

I. 藏… II. 鲁… III. 藏语—古籍—文献学—藏语
IV. G256

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 098328 号

藏文古籍文献概论

ZANGWENGUJIWENXIANGAILUN

出版发行	民族出版社
地址	北京市和平里北街 14 号
邮编	100013
印刷	迪鑫印刷厂印刷
经销	各地新华书店
开本	850mm×1168mm 1/32
网址	www.e56.com.cn
印张	6.875
版次	1992 年 8 月第 1 版
印次	2004 年 9 月北京第 2 次印刷
印数	2001—4500 册
定价	11.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文室电话:010-64234411-6509)

ཚོམ་སྤྱི་གཙུག་པོ་འཁུར་པ། ངག་དབང་ཕུན་ཚོགས།

责任编辑： 阿旺平措

མདུན་ཤོག་རྩམ་འགྲུལ་པ། གུ་ལུ་ལྷ་ས།

封面设计： 古月

༡༡། །ཐོད་ཀྱི་ཚོམ་རིགས་རྣམ་གཞག ལྷ་ཆང་རྩི་རྩི་རིན་ཆེན་གྱིས་བཅམས།

དཔེ་སྟེན་མ་ཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་།
འབྲེམས་སྡེ་མ་ཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་གི་པོད་ཡིག་ཚོམ་སྤྱི་གཙུག་པོ་འཁུར་པ།
གནས་ལུགས།	པེ་ཅིན་རྩི་མིང་ཡི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།
སྟེན་ལུགས།	100013
ཁ་བར་ཨང་གྲངས།	010—64234411—6509
བརྒྱུད་འཛུང་མ་ཁན།	རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཆོང་ཁང་།
བར་འདེབས་མ་ཁན།	ཏི་ཞིན་པར་ཁང་ནས་པར་བཏབ།
དེབ་ཆེད།	850mm×1168mm 1/32
བར་ཤོག	6.875
བར་གཞིའི་སྤྱི་གཞི་ལྡན་པ།	1992ལོའི་ཟླ་8པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས།
བར་ཐེངས།	2004ལོའི་ཟླ་9པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐེངས་གཉིས་པ་བརྒྱབ།
བར་གྲངས།	2001—4500
རིན་ཏུང་།	སྒོ་རྩི་11.00

ཐོག་མའི་སྒྲིང་བ།

དེར་སྐབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཁྲབ་གདལ་ཏུ་སྒྲིལ་བ་དང་། འཕེལ་
བཞིན་པའི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན། ཚུམ་རིགས་གསར་ཉིད་ལྷ་ཚོགས་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་དང་། དབྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཚུགས་སོ་སོ་ནས་དཔེ་སྟུན་བྱེད་
པའི་མཐོ་རྒྱལ་དགྲུང་ཏུ་འཕུར་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། ཀན་སུའུ་ཞིང་
ཆེན་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་གནའ་དཔེ་ལེགས་སྒྲིག་དཔར་སྐྱོན་འཆར་གཞིའི་
གཞུང་རྒྱལ་ཁབ་གིས་བོད་ལ་གནའ་དཔེ་ལེགས་སྒྲིག་དམིགས་སུ་བཟུང་
བའི་ཆེད་གཞེས་ཀྱི་གཞུང་ཁྲུགས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་བྱང་མ་ཚུང་
བས། དེ་མཚུངས་ཀྱི་གཞུང་ཞིག་འབྲི་རིགས་ཞེས་པའི་བསྐུལ་རོར། ལུ་བ་
བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་རྩ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་གདེང་སྐབ་པ་ཞིབ་འཇུག་པ་
ཁ་གྲུའི་སྒྲ་ཆར་རྩོམ་རིམ་ཆེན་གྱིས་བྲིས་པའི་《བོད་ཀྱི་ཚུམ་རིགས་ནམ་
བཞག》ཅེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཉ་ཅང་ལེགས་ཤིང་། ཐོན་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་
ཀྱི་རིག་གནས་ནང་གསེས་སུ་པར་སྐྱོན་དང་། པར་གཞི། ཞུ་དག །མཆན་
འགྲེལ། དཀར་ཆག་གི་རིག་པ་སོགས་གསལ་བྱེད་ཚུགས་བསྐྱས་ཀྱི་ཚུམ་ཡིག་
རང་སྒྲུ་ལེར་བ་ཞིག་མ་བྱུང་གཤིས། ད་ལས། ཚུམ་ཡིག་འདིར་དེ་དག་སོ་སོའི་
ཞིབ་ཆ་བོད་མཁས་པ་ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་རྒྱལ་དང་། ཁྲངས་བཅན་པའི་
ལོ་རྒྱུས་དག་གསལ་བོར་བཏོད་དེ། དབྱད་གཞིའི་ནམ་གངས་འདི་དག་ལ་
གདེང་འཛིག་མཐོ་བའི་རྒྱས་བཤད་མཐའ་ཆད་པ་བྱས་པས། བོད་ཀྱི་རིག་

གནས་སྤྱི་དང་ཕྱི་ཐག་གི་ཁྱད་ཆས་སྤྱན་མང་མ་ཡིན་པ་འབྱར་དུ་ཐོན་པ་
 དང་། ལྷག་པར། པར་གཞི་དང་ཁྱེད་གསོལ་གྱི་གསལ་བཤད་ཏེ་ཅང་ཞིབ་ཆ་
 ཐོན་པ་འདི་ནི། དེང་སྐབས་གནང་དཔེ་ལེགས་སྤྲིག་དང་དཔེ་སྤྱན་གྱི་ཕ་
 བའི་ལག་ལེན་ནང་དགོས་གཤམ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ཚུམ་ཡིག་འདི་ལ་སྤྱན་
 མང་མ་ཡིན་པའི་དགེ་མཚན་གྱི་དཔལ་མང་དུ་ཡོད་པར་འཁྲུམས་སོ། །

ཞེས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ཟླ་༡༡པའི་ཚེས་༡༥ལ་

བསེ་མིང་བསྐྱོད་བཟང་དཔལ་ལྷན་དང་སྤོན་ལམ་གྱི་མཆོས་
 སྤྱན་མང་དུ་སྤྱར་བའོ། །

རྩམ་པ་བའི་མཆིད།

པོད་ཀྱི་རྩམ་རིགས་ནམ་བཞག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་འཁྱིལ་དུ་བྱ་རྒྱུ་རྩམ་
 བཟྱེད་དང་མཐུན་ཁྱེན་གང་ལ་བཞེན་ཞེན། རྩམ་དཔལ་ཁོ་ཁོ་དང་མོག་ཀན་
 ལུ་དཔེ་རྩམ་ཁང་ཏུ་པོད་ཡིག་གི་རྩམ་རྒྱུ་བྱ་བ་ལྟེན་པ་ན། མདོ་
 རྩམ་ཆོས་འབྱུང་དང་ལུ་བཀུན་བྱུ་བ་མཐུན། རྩམ་པར་བཟ་ཤིས་འབྱེད་ཀྱི་
 གདན་རབས་ལྟེན་རྩམ་ཆོས་ལེགས་རྒྱུ་དང་དཔེ་རྩམ་བཟྱེད་སྐབས་
 གནའ་དཔེ་ལེགས་རྒྱུ་ལ་ཉེར་མཁོ་ཆེད་གཞུང་ཞིག་མཇལ་ཏུ་མི་རྒྱུང་
 བའི་དཀའ་ཁག་གིས་མཐོང་ཉི་ཏུ་ལ་བྱག་པ་ན། མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་
 དང་རྩམ་སྤྱོད་ཀྱི་རིག་གནས། རྩམ་གསོ། དཔེ་རྩམ་ལ་ལྟག་པས་མ་ཏུང་
 ལྟར་དཀར་བའི་བཀའ་རྒྱ་བསམ་མི་བྱུ་བ་ལ། ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བྱུང་
 བོ་གཟུ་ཁྱིམ་ཡང་ཙེ་འདྲི་བར་རིགས་པའི་གདེང་བཞེས་ལ། ལྷན་དག་གི་
 ལས་ལ་གཞན་རྒྱུ་མི་འཛིག་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྩམ་ལམ་རྒྱ་མཆོད་
 (ད་ལྟར་དཔེ་ལུ་ཏུ་རྩམ་པས་རྩོམ་) ཞལ་ཐུན་མཁོད་མོན་གཞོན་པ་
 དང་རྒྱ་ཡིག་ཤིས་ལ། ལྷག་པར་དེང་རབས་ཀྱི་གནའ་དཔེ་ལེགས་རྒྱུ་གི་
 རིག་པ་གསར་བའི་གདམས་ངག་རྒྱ་ཡིག་གི་ལམ་ནས་རྩོང་བ་ལ་དཀའ་ཁག་
 མི་འདུག་པས། གནའ་དཔེ་ལེགས་རྒྱུ་ལ་ཉེར་མཁོ་ཞིག་འཁྱིལ་བྱུ་བ་ལྟུང་
 བ་དེད་ཀྱིས་བྱུང་རྒྱས་རམ་ཅི་རྩོགས་བྱ་ངེས་ཞེས་གསུངས་པ་ལ། ཀན་
 ལུ་ཞིང་ཆེན་གང་ལྟར་མི་རིགས་གནའ་དཔེ་ལེགས་རྒྱུ་གཞུང་བྱུ་བ་ཁང་

གི་འགན་ཁུར་སྒོ་མཐུན་དཔལ་རིས་པ་ནོར་བུ་ཀུན་འབྱུང་ལགས་ཀྱིས་རམ་
 བཞེགས་ཏེ་དགེས་གསུངས་པ་ལྟར་དེད་ཅག་གིས་ཀྱང་རྒྱུ་སྤྱོད་ཏེ་ས་
 པས་དང་དུ་མེན་རྟགས་ཞེས་གསུངས་པའི་བསྐྱལ་འོད། ཁོ་པོ་ཅུབ་བྱང་མི་
 རིགས་སློབ་ལྷ་ཆེན་མའི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་གས་སྤྱོད་སྤྱང་མཁའ་ཕྱིན་
 དམ་བཅའི་རྒྱགས་ཚེམ་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབྲི་འདུན་བསྐྱེད་པའོ། །

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༧པའི་འབྲས་ལྗན་གྱི་དུས་སུ་ཐུན་བུའི་སློབ་དཔོན་
 རིན་པོ་ཆེ་༧བསམ་འབྱུང་རྒྱ་མཚོ་བྱ་བ་ཁོང་གི་སྤྱོད་མཁའ་བཞེན་པ་དེར་དུས་
 གྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་དཔུ་དགེ་བསམ་གཏན་ཚང་གི་སློག་འཕྲིན་འབྱུར་
 བ་ལ་བཞེན་རྩལ་པའི་སྒོ་མང་སྤྱོད་ཅིས་གཞུང་ཞིག་ལ་ཁྱེད་གནད་པར་
 མེད་ས་དགོས་ལྟར་བས། བདག་ཀྱང་ཁོང་གི་ཞབས་མྱེད་ཚུལ་དེར་སོང་ཞེ་
 རྒྱལ་པའི་སྤྱོད་ལ་ལགས་འཇམ་ཚོ་ཚང་གི་ནང་ཆེན་དུ། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
 བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོ་ཚང་གི་མདུན་ནས་བཀྲ་ཤིས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་མ་
 དང་བཅས་ཐོག་མའི་སྤྱོད་བསྐྱངས་སོ། །དེ་ལ་དཔུད་གཞི་དང་ཐུར་ལྗེའི་
 ཡིག་ཆ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་དགོས་པའི་དབང་གིས་སློབ་དཔོན་ནམ་པའི་ལྷགས་
 བཞེད་ལྟར་པེ་ཅིན་དུ་སོང་། མི་རིགས་དཔེ་མཛོད་པོད་ཡིག་ཆ་ན་ཁག་གི་སློ་
 མཐུན་ནམས་དང་མི་རིགས་དཔེ་ཐུན་ཁར་གི་སློ་མཐུན་ཆེ་རིང་རྒྱལ། མགོན་
 པོ་དར་རྒྱས། ཀའོ་རྟོ་རྒྱ་སྟགས་སློ་མཐུན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་དཔེ་གཡོར་
 དང་འཆོ་བའི་མཐུན་ཁྱེན་སྤྱོད་བལ་བཞེན་དཔུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མི་ཉུང་བ་
 ཞིག་ལག་སོན་བྱུང་ངོ་། ཁོ་ལྟེ་དཔུན་ཁར་ཐོག་མའི་མ་ཕྱི་སྤྱོད་ཐུན་པ་ལ་
 རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་བསྐྱལ་ལྟར། བཀའ་རིན་ལྗན་
 མེད་པ་གན་སློན་ལམ་རྒྱ་མཚོའི་ཐུག་སྐད་ལྟ་དག་དུ་སྐལ་བས། ཁོང་ཡང་
 ཐུགས་ཏེ་ཅང་མཉེས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོག་སྐལ་དོན་དུ་ཐབ་པ་ངོ་བོ་སྤྱོད་བཞེད།

དེ་ཡང་དཔེ་མི་མཆོད་མཆོད་པོར་ལང་པོ་འདྲ་མེད་པའི་ཤུགས་པའི་མང་ཁྱིམ་
 ཏུ་འཆོགས་པའི་ཀན་ཏུ་ཞིང་ཆེན་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་གནང་དཔེ་
 ལེགས་མཁོག་གི་ཆོགས་འདྲའི་མོག་ཏུང་ཞིང་ཆེན་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་
 གནང་དཔེ་ལེགས་མཁོག་གཞུང་ལྷན་ཁང་གིས་དཔེ་ལེགས་ཏུ་འགྲུབ་པར་
 བྱིས་ཞེས་ནན་བསྐྱེད་གནང་བ་ལ་བརྟེན། རྩ་མའི་ཁར་ཡིག་འི་རྩམ་བཞག་
 བཟད་པ་ཞེས་པ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆོས་ཁ་ཆང་ལ་བསྐྱར་བྱ་བ་བྱིས་མོག་མ་བྱི་འདི་
 གྲུབ་པོ།

གང་དུ་བྱས་ཟིན་གྱི་སྒྲིབ་དཔོན་ནམ་པ་དང་སྒྲི་མཐུན་ནམ་པ། འབྲེལ་
 ཡོད་གྱི་ལས་ཁུངས་དག་ལ་སྒྲི་གསུམ་གྱིས་པའི་བཀའ་དྲིན་ཡང་ཡང་བྱ་ཞིང་།
 སྒྲི་ས་སུ་ཀན་སུ་ཞིང་ཆེན་གངས་ཉུང་མི་རིགས་གནའ་དཔེ་ལེགས་སྒྲིག་
 གཞུང་སྒྲིབ་ཁང་དང་། ཆོས་གྱི་ཐོག་མཐའི་མ་མུར་བྱ་དག་གནང་མཐུན་
 གདེང་ཆད་མཐོན་པོའི་སྒྲི་ས་སུ་མའི་སྒྲིང་སྒྲིལ་བའི་སྒྲི་དྲིན་ཅན། མཐུས་
 བཅུན་བཟང་གསུམ་གྱི་བ་དན་དཀར་པོ་སྒྲིགས་བཅུར་རྒྱས་པ་༡བཟེ་
 མཆོག་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དུག་པ་དེན་པོ་ཆེ་༡སྒྲི་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྱི་དོ་རྩེ་
 དཔལ་བཟང་པོ་དང་། གཞན་ལན་སྒྲིང་བ་འབུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
 ༡སྒྲིན་ལམ་རྒྱ་མཆོ་ཆང་ལ་བསྐྱལ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་གི་བར་དུ་བྱགས་རྩེ་ཆེ་
 ལྷོ། །

དེ་ལ་རང་ཉིད་སྒྲིས་སྒྲིབས་གྱི་ཤེས་རབ་དང་སྒྲིང་སྒྲིབ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཤིན་
 ཏུ་དམན་པ། དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་དཀོན་པ། ཉམས་སྒྲིང་དེ་བས་ཀྱང་ཞན་
 པའི་དབང་གིས་ནོངས་སྒྲིན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་མཆིས་པར་གདོན་མི་བྱ་བས།
 སྒྲི་གཞུ་བོར་གནས་པའི་ནམ་དཔྱད་ཅན་དག་གིས་སྒྲིན་བརྗོད་དང་དག་
 བཅོས་གང་ལེགས་སུ་གནང་རོགས་བྱ་བ། ॥

ཞེས་སྒྱི་ལོ་༡༩༩༠བའི་ཟླ་བཞི་བའི་ཆོས་༡༠ཉེ་པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་
 བདུན་པའི་ལྷགས་ཉིད་ནག་པ་ཟླ་བའི་ཡར་ངོའི་རྩོགས་པ་གསུམ་པ་ལ། ཟླ་
 ཆང་རྩེ་རིན་ཆེན་ནམ་གདོང་དུག་སྒྲིམས་པའི་སྒྲི་སྒྲིས་སུ་འབྲེད་པས་ཀྱང་
 བྱིར་ལན་དུ་ནས།

དཀར་ཆག

ཐོག་མའི་གླེང་པ།	(1)
ལེའུ་དང་པོ། མི་གཤིས་རྣམས་བཞག་བཤད་པ།	(17)
དང་པོ། ཚུལ་རིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་བཤད་པ། ...	(17)
གཉིས་པ། ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་འབྲུར་བ་བཤད་པ།	(19)
ལེའུ་གཉིས་པ། བར་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམས་བཞག་བཤད་པ།	(28)
དང་པོ། བར་སྒྲུབ་རིགས་པ་བྱུང་ཚུལ།	(28)
གཉིས་པ། བར་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐྱོར་བཤད་པ།	(38)
གསུམ་པ། བར་སྒྲུབ་ཀྱི་ལས་ཀྱི་རིམ་པ་བཤད་པ།	(47)
བཞི་པ། བར་སྒྲུབ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་འགྲིག་དང་དམ་ཆོག་བཤད་པ།	(49)
ལེའུ་གསུམ་པ། བར་གཞིའི་རྣམས་བཞག་བཤད་པ།	(54)
དང་པོ། བྱིང་པར་སྒྲུབ་སྐྱོར་བཤད་པ།	(59)
གཉིས་པ། བར་སྒྲུབ་པར་སྒྲུབ་སྐྱོར་བཤད་པ།	(89)
གསུམ་པ། རྩ་བར་སྒྲུབ་སྐྱོར་བཤད་པ།	(91)
བཞི་པ། ཡིས་མའི་སྐྱོར་བཤད་པ།	(92)
ལྷན་བཞུགས།	(94)
ལེའུ་བཞི་པ། ལྷན་དག་གི་རྣམས་བཞག་བཤད་པ།	(97)

དང་པོ། ཡིག་རྒྱུན་མོར་བ། (107)

གཉིས་པ། བར་མི་གསལ་བའི་དབང་གིས་གོ་བ་པོ་གསལ་ཆོད་ཏུ་

སྒྲེར་མི་རྩལ་པར་བྱུར་བ། (108)

གསུམ་པ། ཏུས་གསུམ་དང་བྱ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན། (108)

བཞི་པ། སལ་སྐད་ཀྱི་དབང་ཏུ་སོང་བའི་རྒྱུན། (109)

ལྔ་པ། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་གཏན་ལབ་མ་བྱས་པའི་གོང་

རོལ་ཏུ་ཕྱ་ཆོག་ས་སྟུ་བྱིས་པ། (110)

དྲུག་པ། མི་རིགས་གཞན་པའི་སྐད་ཀྱི་གདངས་སོར་བཞག་གི་ཚུལ་

ཏུ་བོད་ཡིག་བྱིས་པ། (111)

བདུན་པ། བརྒྱུད་ས་ཡིག་ཏུ་བྱིས་པ། (112)

བརྒྱད་པ། བདག་སྐྱོད་དང་རྗེས་འབྲུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རིམ་

འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ཡིག་མེ་འདྲ་མིན་གྱི་ཚུལ་བྱུང་བ།

..... (113)

དགུ་པ། བར་མི་གསལ་བའམ་ཡུན་རིང་འབྱུངས་པས་བདག་དམ་

དང་ཉར་ཆོག་ས་ཡག་པོ་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་དག་སོང་བ།

..... (113)

བཅུ་པ། ཆོག་དོན་ལ་མ་ཕྱི་འཕྱི་ཞོར་དང་བར་ཡིག་འཕྱི་ཞོར། ཡང་ན་

ཁྱུས་དག་སྐབས་མ་བྱིན་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་

རྒྱུན་མཆིས་པ། (115)

ལྔ་བྱ་ལྔ་པ། མཆན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ། (119)

..... (119)

དང་པོ། མཆན་གྱི་སྒྲོར་བཤད་པ། (119)

གཉིས་པ། འགྲེལ་བཤད་གྱི་སྐོར་བཤད་པ།	(126)
མེད་བྱུག་པ། དཀར་ཆག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ།	(134)
དང་པོ། དཀར་ཆག་ཟེར་བའི་གོ་དོན་བཤད་པ།	(134)
གཉིས་པ། དཀར་ཆག་གི་བྱ་བ་བཤད་པ།	(146)
གསུམ་པ། དཀར་ཆག་རིག་པའི་དབྱེད་ཡུལ་དང་ བརྗོད་བྱ།	(148)
བཞི་པ། དཀར་ཆག་རིག་པའི་དམ་ཆོག་དང་སྟོང་པོ།	(163)
ལྔ་པ། དུས་རབས་རིམ་ཐུང་དུ་དཀར་ཆག་དངོས་ཐུང་ཚུལ།	(175)
ཟུར་བཞོད་རེད་མིག་.....	(199)
མཆན།	(200)
༡ མྱེང་གཞིའི་སྐབས།	(200)
༢ ཡི་གེའི་སྐབས།	(201)
༣ པར་སྐྱོན་གྱི་སྐབས།	(201)
༤ པར་གཞིའི་སྐབས།	(202)
༥ ལྷ་དག་གི་སྐབས།	(203)
༦ མཆན་འགྲེལ་གྱི་སྐབས།	(204)
༧ དཀར་ཆག་གི་སྐབས།	(204)

ཐོག་མའི་སྒྲིང་བསྐྱར་བ

། རེད་གི་རྩལ་འདིར་འཛམ་སྐྱིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་ཡུལ་གྱི་སྐོ་སའི་མི་རིགས་མི་ཁྱེད་བར་རང་རང་གི་སྐད་དང་ཡི་གེས་མཚོན་པའི་རིག་པའི་གནས་ལགས་པ་ནི། ཨོ་རྒྱལ་གྱི་ཚུ་སྐྱོང་ཆེན་པོའི་འགྲོས་དང་བསྐྱར་ནས་དར་ཅིང་འཕེལ་བའི་དགོས་དབང་གིས། ཚུ་མ་རིགས་(文献) གྱི་རིག་པའང་དར་བྱལ་ཆེ་བར་མངོན་ཏེ། རང་རྒྱལ་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་མཚོན་ནའང་། སྤང་རྒྱལ་རབས་གྱི་མཚུག་དང་ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱི་འགོ་ཙམ་ལ་སྤྱུ་ཞབས་སྤྱུ་བདུན་ལེན་(马端临) ལགས་གྱིས་མཛད་པའི་《གསུང་ཚམ་སྤྱི་དོན་》དང་། རེད་རབས་གྱི་རྩལ་སྤྱུ་ཁྱེད་ཚོན་ཏེ་(张舜徽) ལགས་གྱིས་མཛད་པའི་《ཁྱེད་གོའི་ཚམ་རིགས་གྱི་རིག་པ་》དང་། གྱིན་ཏི་ཧྲིན་(郑鹤声) དང་གྱིན་ཏི་ཁྱེན་(郑鹤耕) རྣམ་གཉིས་གྱིས་ལྷན་དུ་བསྒྲིགས་པའི་《ཁྱེད་གོའི་ཚམ་རིགས་རིག་པ་གཅེས་བསྐྱར་》 ཏེ་ནན་ཏེ་(戴南海) ལགས་གྱིས་མཛད་པའི་《དག་བཅས་རིག་པ་གཅེས་བསྐྱར་》སོགས་གྱིས་མཚོན་པའི་ཚུ་མ་རིགས་རིག་པའམ་ཚུ་མ་རིགས་རིག་པའི་ཐོགས་སྤྱུ་གཏོགས་པ་ཉེ་དག་བཅས་རིག་པ་དང་། ལེགས་སྒྲིག་གི་རིག་པ་སོགས་འཕེལ་བ་ལ་གཞིགས་ན། སྤྱི་མའི་རྩལ་རབས་བདུན་པ་ནས་བཟུང་། རང་རེའི་བོད་གངས་ཅན་ལའང་ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་གི་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་སྤྱིང་བཅན་སྐམ་པོའི་སྤྱི་རིང་ལ་ཡི་གེའི་སྤྱི་ལ་བཏོད་པ་ཚུན་ཆད་དུ། བོད་གྱི་ཚ་བའི་མཁན་པོ་སྤྱི་བ་དཔོན་ཚོན་

མི་སེམས་ཀྱི་ཉམས་དབུ་མཛད། བྱ་ཆེན་གྱི་མོ་ཕྱོག་པ་དང་པ་ཆེན་ཀྱི་མཐའ་ཁྱིམ་ཡུན་
 རིང་པོར་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་དང་རིག་པའི་གནས་ཀྱི་བརྟན་བཙུག་པོ་ལ་མེད་ཀྱི་
 མང་པོ་བརྒྱུད་ཅིང་ཁྱེས། མ་མར་གཏན་ལ་མཐོང་པར་དུ་བརྒྱབས་པའི་
 བཀའ་དྲིན་གྱིས་འཛམ་གླིང་གྱི་ན་རིག་པའི་དཔངས་མི་དཔལ་པའི་གོ་
 འཕངས་བརྟེན་མོད། འོན་ཀྱང་བརྟན་བཙུག་པོ་སྐུ་ལྔ་ལྟེན་དུ་མས་པར་
 ཆད་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་སྤོང་ནའང་། སྤར་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་གནས་
 པ་ཤོང་འཕེལ་གྱིས་རིག་གནས་ཀྱི་དབང་རྩྱལ་རྒྱུན་པོའི་སྤོང་ཉིན་ཅིང་གྱི་
 དབང་པོ་བཞུགས་པ་རིག་པའི་ཐུན་པ་ཡོངས་སུ་བཅའ་དང་འཛིན་བཞུགས་
 ཡག་ས་པ་ནི། རྩོན་དུས་ཀྱི་མོ་རྒྱས་སྤྱོད་པའི་དབང་པོ་དཔལ་པོ་གཙུག་ལག་
 ཐེང་བ་མི་མཐུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་དེབ་ཐེར་«མཁས་པའི་དགའ་སྟོན» དུ།
 “རྒྱལ་པོའི་ཆོས་རྒྱལ་དཔལ་པ་དེ་རྒྱལ་པོ་ཀྱི། གཞལ་དུ་མེད་པའི་བྱུགས་རྩེའི་
 བཀའ་དྲིན་ལས། འཕགས་པའི་ཡུལ་དང་ཁྱད་པར་དབུས་འབྱུར་ཆལ། གསྐེ་
 དང་ཟ་རྩོད་པའལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་ལ་སྐུ་ལྔ་བརྟན་དར་བའི་
 ས། དཔལ་པོའི་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཆེ་རྒྱལ་པོ་ནས། ཐུན་པོར་རིག་
 གནས་བཟོ་གསོ་སྤྱོད་ཆད་ཐུང་། ཁྱད་པར་ཆེ་སྟོན་གསུམ་དང་རྒྱུད་ཐེའི་
 ཆོགས། བྱང་དོན་རིག་པའི་གནས་ལ་མངའ་བརྟེན་པའི། པ་ཆེན་དང་
 རིག་པ་ཁྱད་པའི་ཆོགས། མང་ཞིག་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕྱོན་ནས་ནི། སྐལ་
 ལུ་རྩེ་འཕྲོ་མཐའ་ཡས་སྤྱོད་པོ་ལ་མཛད། རྒྱ་བོད་ཡུལ་གྱི་རྒྱུད་གཉིས་ལ་
 ཐུང་ཞིང་། འཕགས་སྤུར་བརྟན་གནས་ཀྱི་ཁོར་ཆུད་པ། འཛིན་ཆེན་
 མིག་ལྟར་མོ་ཕྱོག་རྒྱལ་པོ་ཀྱི་ནི། འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱི་དུ་མ་རྒྱལ་མཛད་
 བས། མདོ་རྒྱུད་བརྟན་བཙུག་པོ་མཛེར་རྟེན་དགའ་རྒྱལ་སྤྱི་ཉ་དང་
 ཡུལ་གྱི་རྩ་ཆོགས་པའི། སྤྱད་དང་ཡི་གེ་བརྟན་དང་མ་སྤྱད་ཆོགས། རྒྱལ་

མང་ཁྱ་མཆོ་ལྷ་བྱར་གནས་པ་ལས། །རང་ཅག་བོད་ཡུལ་སྐྱེ་བའི་ཡི་གེ་
 དང་། །བོད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུར་ཏེ་གོ་སྒྲུར་མཛད། །སྒྲུར་ཡང་ཁྱ་དཔེའི་བྱ་
 བཀ་ཏུ་མ་དང་། །པརྟེ་ཏེ་ལ་གཏུགས་ཏེ་དག་པར་བཅས། །བཤད་རྒྱུན་
 རྒྱབ་རྒྱུན་མན་ངག་རྒྱན་ལན་པའི། །བཤད་ཉན་ཚུལ་བཞིན་སྦྱོད་པས་
 གཏན་ལ་སལ། །དེ་ཕྱིར་ཁོ་པར་དམ་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི། །བཀའ་དྲིན་ཁྱག་
 ཁྱིག་བྱེ་བའི་ཆ་ཅམ་ཡང་། །རང་ཅག་བོད་ཡུལ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ལྷས་
 སྤྱོད་ཁོངས་སྦྱོད་བཅས་པ་ལན་སྟོང་ཏུ། །ཆང་བར་ལུལ་ཡང་ཆ་ཅམ་ག་ལ་
 ཁྱིར། །བོད་ཡུལ་སྐོངས་པའི་ལུན་པ་ཀྱན་བསལ་ནས། །ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་
 རྒྱང་བ་རྒྱས་མཛད་པ། །བོད་ཡུལ་སྦྱོན་པའི་ཁོ་པར་ཐམས་ཅད་ལ། །
 བཀའ་དྲིན་དཔེ་པས་ཉག་ཏུ་ཐུག་བཅུའོ། །”^⑧ ཞེས་བཀའ་དྲིན་དང་
 རྒྱགས་རྗེ་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་བའི་བདེན་ཆོག་དོན་ལ་གནས་པ་བཞིན། བོད་
 རང་གི་སྐད་གཉིས་སྒྲ་བའི་པོ་རྩ་བ་དང་པརྟེ་ཏེ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོན་རིག་པའི་
 གནས་དང་མཐུན་པའི་སྒྲོ་ནས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་བརྟན་བཅས་ཤིན་ཏུ་
 མང་པོ་བོད་སྐད་ཏུ་བརྒྱུར་ཅིང་བྱས་དག་གི་ལས་རིམ་པ་མང་པོ་བརྒྱད་ནས་
 དཔར་རྒྱན་མཛད་པའི་ཆ་ཅམ་ནི། དཔེར་ན་ཁྱ་ཁྱང་བཀྱ་ཤེས་འབྱེལ་སྒྲིང་
 གི་དཔེ་མཛོད་དང་། ས་སྒྲུའི་གཙུག་ལག་ཁང་། པོ་ཏེ་ལ་སོགས་བོད་ཁམས་སྤྱ་
 ལྷ་ཁང་དང་འདྲེ་ཁང་ཏུ་གསུང་གི་རྟེན་ལ་བཞུགས་པ་བཀའ་བརྟན་གྱིས་
 གཙོས་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་སྒྲིགས་བམ་
 བྱངས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་ཐིན་པར་བཞུགས་པ་ནི། བོད་ཏུ་བརྟན་པ་ཐུ་བྱིར་དར་
 བའི་སྐབས་བཅུ་ལྷག་རིག་པའི་གནས་ལ་སོགས་པ་མི་མངའ་བའི་པརྟེ་ཏེ་
 དང་བྱ་རྟེན་གྱི་སྐད་གཉིས་སྒྲ་བ་རིམ་པར་བྱོན་ཅིང་། སྐབས་དེར་ཆོས་
 རྒྱགས་དང་ཆབ་སྲིད་སྒྲིལ་བར་བྱེད་པའི་དཀོས་མཁོ་དང་། བོད་རང་གི་

དཔལ་འབྱོར་དང་མངའ་བའ་ལྷན་པའི་འབྱོར་དངོས་གཉིས་ཀྱི་མཐུན་ཆུང་
རྒྱལ་པ་པོ་ཡང་དེ་ཙམ་མི་དཔལ་པའི་དབང་གིས། དེ་ལྟ་བུལ་ཁབ་དང་མི་
རིགས་གཞན་སྟོས་སུ་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་མི་རིགས་སོགས་སྐད་དང་ཡིག་སྐད་སྐད་
བཅོད་པའི་ཐུན་རྒྱ་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་མི་རིགས་ཏུ་མའི་ཁྲོད་ཏུ། རྒྱ་
སྟོན་གྱི་ཆལ་རབ་ཏུ་རྒྱ་གསལ་པའི་གནས་སུ་ལྷང་དེར་རྒྱར་པ་ལགས་སོ། །

དེ་ལ་ཡང་སྤྱི་དང་བྱེ་བྱག་གི་རྒྱ་ཆུང་འཛིན་ཏུ་མང་ནའང་། ཨ་ལྷ་པའི་
མཛད་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བསྐྱར་ཏེ་རྒྱ་ཙམ་རྒྱས་ན། ལྷག་རྒྱུ་རབ་ཏུ་ཆེ་བའི་
རྒྱའི་ཨ་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་མང་བེན་ལྷ་མའམ་ལྷན་ཅུང་མཆོག་གིས་རྒྱལ་པའི་
བཀའ་དང་རྒྱ་གར་པ་ཏུ་བྱུང་གིས་མཛད་པའི་བསྐྱར་བཅས་པོ་ཏུ་རྒྱག་ཅུ་
ལྷག་བསྐྱར་མཛད་པར་བཤད་མོད། དེ་ལྟར་བསྐྱར་ཡང་རིགས་པར་སེམས་
ཏེ། ཁོང་གི་བསྐྱར་བའམ་མི་དཔལ་ན། བུ་ཆེ་ལ་ཁྱེད་མཆོག་ལ་ཁྱེད་ལ་ཁྱེད་ལ་
འཕྲིན་ལེན་སྤྱི་བསྐྱར་བ་ཙམ་ལས། འོན་ཏེ་བསྐྱར་བ་མཛོད་པས་སོ། །ཁོད་ཀྱི་
ཨ་ལྷ་པས་མི་དེ་ལྟ་མཛོད་ཏེ། དཔེར་ན། བུ་ཆེ་ལ་སངས་རྒྱས་དང་། སུ་ཆེ་ལ་
དགེ་འདུན། ལྷན་ལ་ཆོས་ལེན་དོན་བསྐྱར་མཛད་པ་ལགས་སོ། །གཞན་
ཡང་ཁོད་རང་གི་མཁས་པའི་གསུང་ཚམ་གྱི་དབང་ཏུ་བྱས་ནའང་། གནའ་
ནས་ད་ལྟའི་བར་ཐོན་པའི་འཛམ་གླིང་གི་མཁས་པའམ་ཆོས་པ་རྣམས་ཤོས་
སུ་ལྷགས་པ་དག་གི་དོ་རྒྱར་འཕགས་པར་ངེས་ཏེ། དཔེར་ན། བོ་དོང་པ་ཏུ་
ཆེན་པོ་གསལ་ལས་རྣམ་རྒྱལ་(མཆོན་གཞན་འཛིགས་མེད་གསལ་པ། ཆོས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཆོན་སོགས་མཆོན་གྱི་རྣམ་གངས་འགའ་ཞིག་ཡོད་སྟེ། རབ་བྱུང་
རྒྱག་པའི་འཛིན་ཏེ་སྤྱི་ཨ་ ༡༩༧༥ ལ་སྤྱི་འཕུངས། རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་
ལྷགས་ལྷག་ཏེ་སྤྱི་ཨ་ ༡༩༥༧ ལ་སྤྱི་གཤེགས) གྱིས་དེ་ཉིད་འདུས་པ་སོགས་
པོ་ཏེ་བརྒྱ་དང་སྟུང་ཅུར་ཁོངས་པ་ཞིག་མཛད་པར་གྲགས། གཞན་ཡང་བྱ་